

M. Saim UYSAL

Sadece Yüksek Büyüme Endeksli Politika Ve Sonuçları

30.3.2018

Bu hafta 2017 yılı büyüme oranları açıklandı. Ekonomimiz 2017 yılında %7.4 oranında büyüdü. Kişi başına GSYH dolar bazında 10.597 oldu. Dördüncü çeyrekte GSYH %7.3 arttı. 2017 yılının bütününde Hane halkı nihai tüketim artışı %6,1, mal ve hizmet ihracat artışı %12, ithalat artışı %10.3 işgücü ödemeleri %12,9 oranında gerçekleşti.

Bu büyüme oranı gerçekten dünyada ilk sıralarda yer alıyor. OECD ülkeleri arasında İrlanda'dan sonra 2., G-20 ülkeleri arasında birinci sırada görünüyor.

Bu olumlu gösterge ne pahasına gerçekleştirilmiştir. Yüksek enflasyon, yüksek cari açık, yüksek dış borç faturaları pahasına.

2016 büyüme oranı %3,2 iken 2017 yılında %7,4'e çıkmış olması ağırlıklı 2016 son çeyreğinde başlayan KGF kredileri, teşvik ve vergi indirimleri ile sağlanmış olması 2018 ve takip eden yıllarda sürdürülebileceği konusunda tereddütler yaratmaktadır.

Nitekim 2016 yılında 861 milyar dolar olan milli gelirimiz %7,4'lük büyümeye rağmen döviz kurunun yükselmesi nedeniyle 851 milyar dolara, kişi başı gelirimiz de 10.883 dolardan 10.597 dolara inmiş durumdadır. Hala, dolar bazında 2013 rakamlarını (951 milyar dolar) yakalayamadık. Onbin dolar civarında orta gelir tuzağında doluyoruz.

Önceki yazılarımızda belirttiğimiz gibi ekonomide bütüncül bir yaklaşım benimsemediğimiz, sadece büyüme parametresine endekslediğimiz zaman sürdürülebilirlik sağlanamıyor. 2019 da önemli siyasi seçimlerin yapılacak olması makro ekonomik politikada önceliği büyümeye veriyor. Ancak bu seçimin yapıldığı dönemim küresel ekonomi koşulların elverişli olmadığı bir döneme rastlaması işleri oldukça zorlaştırdı. Nitekim gelişmekte olan ülkeleri arasında negatif ayrıştık. Bunun nedeni; Brezilya, Endonezya, Güney Afrika ve Hindistan'la mukayesemizde % 10,26 oranı ile enflasyonu en yüksek,%5,5'ya varan cari açığı en yüksek, dış borcun milli gelire oranı % 52 ile Güney Afrika'dan sonra en yüksek ikinci ülke, % 10.9'la işsizlik oranı en yüksek ülke olmamız.

Sadece büyümeye endekslenmiş politika söz konusu büyümenin sürdürülebilirliğine yeterli olmuyor. Türk ekonomisinin uzun yıllar ortalaması, 2009 sonrası % 5.5, 2010 sonrası içinse %6.8.

Bu potansiyel ortalamaların üzerinde büyümenin sürekliliğini sağlamak için gerekli koşulları şöyle özetleyebiliriz.

- Merkez Bankası eski başkan yardımcısı Prof. Dr. Fatih Özatay'ın yazısında belirttiği üzere "Her ekonominin kendine özgü koşulları nedeniyle çok farklı çözüm reçeteleri" tasarlanması gerekiyor. Ancak hemen hemen tüm ekonomilerde öncelikli koşul, evrensel standartlarda bir hukuki ortam yaratmak ve başta merkez bankaları olmak üzere düzenleyici kurumların her türlü siyasi etkilerden uzak, tam anlamıyla bağımsız kurumların çalışmasını sağlamaktan geçiyor.

- Uzun yıllardır orta gelir tuzağına yakalandık. Düşük teknoloji üretimden orta teknoloji üretime geçtik. Ancak, yüksek teknoloji üretime geçebilecek atılımı yapamadık. Eğitim reformunu oluşturamadık. Çağdaş gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmenin birinci yolu eğitimi başarılı, yüksek teknoloji ve katma değeri yüksek üretim yapısı oluşturmaktan geçiyor.

- Sürdürülebilir büyümenin finansmanı da çok önemli. Tasarruf oranımız yetersiz. Bu nedenle dış borçla finansman yapıp kronik cari açık sorunumuzu bir türlü çözemiyoruz. Sn. Mehmet Şimşek'in belirttiği gibi bu sorunun çözümünün de Ar-Ge ve inovasyonla daha yüksek kar marjlı alanlar yaratacak şirket tasarruflarını arttırmamız gerekiyor. Bireysel anlamda da BES sistemini daha aktif hale getirmeliyiz.

- Finansal istikrarı, (enflasyon, faiz ve kurlarda belli bir seviyede istikrar sağlanması) sağlamadan büyümeyi sürdürülebilir hale getiremeyiz. Enflasyon yaratarak büyüme uzmanlarca kırılma unsuru olarak değerlendiriliyor.

- Üretim, istihdam ve yatırımı arttıracak ve kolaylaştıracak ortam gerekiyor. Hükümetin proje bazlı teşvik ve bürokrasi ve maliyet azaltıcı önlemlerin açıklandığı son tedbirler bu anlamda olumlu. Sanayinin yarattığı 200 milyar dolar civarındaki katma değer çok önemli, şirketlerin bu alanda kapasite kullanım oranlarını uzun yıllar ortalaması olan %80'lerin üzerine çıkarmamız gerekiyor.

- Doğrudan yatırımlar (dışarıdan gelen) son yıllarda gittikçe azalıyor. Bunların arttırılabilmesi için gerek iç, gerek dış siyasi ortamın elverişli olması, gerginlik ve jeopolitik risklerin azaltılması lazım.

Özetle potansiyel büyüme ortalamasının üzerinde büyüme yaratırken diğer makroekonomik parametrelerle uyumlu politikalar üretemezsek, sürdürülebilirlik sağlanamaz. Nitekim bütüncül ve dengeli bir makro ekonomik politika olmazsa 2018 ve sonraki yıllarda bu oranda büyümeleri gerçekleştirmemiz zorlaşacak, söz konusu büyüme oranları sağlansa bile enflasyon, cari açık ve bütçe açıkları ile dış borç yükselmelerine ilişkin faktörler önümüze gelecektir.